

УДК 330.34

Кожухова Т.В.,
канд. екон.наук, доц.

Криворізький економічний інститут,
м. Кривий Ріг, Україна,
e-mail: tk1897245@gmail.com

ВСЕСВІТНЯ ПРОДОВОЛЬЧА ПРОГРАМА ООН: ФІНАНСУВАННЯ ЕКСТРЕНОЇ ОПЕРАЦІЇ В УКРАЇНІ

Kozhukhova T.,
Candidate of Economics,
Associate Professor

Kryvyi Rih Institute of Economics,
Kryvyi Rih, Ukraine,
e-mail: tk1897245@gmail.com

UN WORLD FOOD PROGRAMME: FUNDING OF THE EMERGENCY OPERATION IN UKRAINE

Мета: Мета статті полягає в дослідженні механізмів фінансування Всесвітньою продовольчою програмою ООН екстреної операції в Україні.

Методика: в процесі дослідження використано загальнонаукові та специфічні методи пізнання: методи аналізу, синтезу, індукції, дедукції (для вивчення особливостей фінансування Всесвітньою продовольчою програмою ООН операцій в Україні), методи економіко-статистичного та порівняльного аналізу (для аналізу сучасного стану фінансування операцій Всесвітньою продовольчою програмою ООН в Україні), графічний метод (для наочного зображення динаміки загального бюджету операцій), абстрактно-логічний метод (формулювання висновків).

Результати: за результатами проведеного дослідження визначено механізми фінансування Всесвітньою продовольчою програмою ООН операцій в Україні, що включають формування фінансових ресурсів за рахунок внесків донорів та їх спрямування на здійснення екстреної та спеціальної операції. Проаналізовано динаміку бюджету операцій Всесвітньої продовольчої програми ООН в Україні та встановлено стале зростання загальної суми фінансування екстреної операції. За результатами аналізу структури бюджету визначено, що витрати на продовольство становлять найбільшу частку (60 %) загального обсягу екстреної операції Всесвітньої продовольчої програми ООН. Визначено оперативні потреби загального бюджету, що включають потреби на здійснення екстреної операції (62 %), спеціальної операції (32 %). Обґрунтовано необхідність збільшення добровільних внесків для продовження фінансування заходів щодо надання надзвичайної допомоги мирним жителям, які постраждали в результаті конфлікту в Україні.

Ключові слова: Всесвітня продовольча програма ООН (ВПП), фінансування, екстрені операції, спеціальні операції, продовольство, грошова допомога, ваучери.

Постановка проблеми. Підсумковий документ саміту ООН «Перетворення нашого світу: порядок денний у сфері сталого розвитку на період до 2030 р.» визначив новий план дій для людей, планети й добробуту [1]. Для країн, що стикаються з особливими труднощами на шляху досягнення сталого розвитку, важливе значення має міжнародна фінансова допомога. Аддис-Абебська програма дій третьої Міжнародної конференції з фінансування розвитку визнала, що «наслідки потрясінь, викликаних фінансово-економічними кризами, конфліктами, стихійним лихом <...> швидко поширюються в нашому тісно взаємопов'язаному світі» і визначила необхідність активізації зусиль у забезпеченні підвищення супротиву цим загрозам та недопущення зведення «нанівець успіхів у сфері розвитку, досягнутих за десятиліття» [2].

Важливу роль у наданні допомоги населенню України, яке постраждало від

збройного конфлікту на сході країни, відіграє Всесвітня продовольча програма (ВПП) ООН. За даними доповіді ВПП щодо ситуації в Україні станом на кінець січня 2016 р., 5 мільйонів постраждалих, 1,5 мільйонів людей переміщені, 1,5 мільйонів осіб потребують продовольчої допомоги [3]. Остання оцінка продовольчої безпеки ВПП України підтвердила, що фінансовий стан більшості населення і положення внутрішньо переміщених осіб на територіях, що контролюється урядом, залишаються проблематичними. Приблизно 29,5 % сім'ям у районах, контрольованих урядом, не вистачає грошей для задоволення основних потреб [3]. З 2014 р. ВПП здійснює екстрену операцію з надання надзвичайної допомоги мирним жителям, що постраждали в результаті конфлікту в Україні, загальний обсяг фінансування якої становить більше \$90 млн.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми фінансування розвитку країн, зокрема України, досліджувались багатьма науковцями. Загальні питання використання зовнішніх фінансових ресурсів у процесі світового економічного розвитку, співпраці України з міжнародними фінансовими організаціями досліджували такі українські вчені, як О. Білорус, Д. Лук'яненко, В. Новицький [4] та С. Толстов [5]. Вплив політики міжнародних фінансово-економічних організацій на глобальну продовольчу проблему визначено Л. Малаховою [6], роль Продовольчої та сільськогосподарської організації ООН у вирішенні світової продовольчої проблеми розглянута О. Островською [7].

Невирішені частини проблеми. У зв'язку з початком співпраці у 2014 р. ВПП ООН з Україною, необхідним є визначення сучасного стану фінансування цієї установою операцій із надання допомоги населенню України, яке постраждало в результаті конфлікту.

Формулювання цілей статті. Мета статті полягає в дослідженні механізмів фінансування Всесвітньою продовольчою програмою ООН екстреної операції в Україні.

Основні результати дослідження. ВПП з 1962 р. надає продовольчу допомогу країнам, що її потребують, і такі життєво важливі загальні послуги, як авіап перевезення, матеріально-технічне забезпечення, телекомунікації організаціям, що працюють у сфері гуманітарної допомоги та розвитку. Надання продовольчої допомоги ВПП здійснюється з використанням таких інструментів, як грошова допомога та ваучери, і підкріплюється такими механізмами, як видача пайків на рівні громад, використання місцевих пунктів збору, виплати через банківські рахунки та перекази з використанням мобільних телефонів або електронних карт [8].

Проекти ВПП фінансуються за рахунок добровільних внесків урядів країн, міжнародних фінансових інститутів та приватних донорів. Загальна сума підтверджених внесків донорів у 2014 р. становила \$5,6 млрд [8]. До десятки найбільших донорів ВПП увійшли США (\$2,2 млрд), Велика Британія (\$409,2 млн), Європейська Комісія (\$371,8 млн), Канада (\$350,1 млн), Німеччина (\$301,2 млн), Саудівська Аравія (\$271,1 млн), Японія (\$156,5 млн), Центральний Фонд реагування на надзвичайні ситуації (\$137,3 млн), Австралія (\$112,8 млн), приватні донори (\$110,1 млн) [9].

У Стратегічному плані ВПП на 2014–2017 рр. визначено такі цілі: 1) порятунок життя людей і захист засобів до існування в надзвичайних ситуаціях; 2) підтримка або відновлення продовольчої безпеки та забезпечення харчуванням, створення або відновлення засобів до існування в умовах уразливості та після надзвичайних ситуацій; 3) зниження небезпеки лих і надання людям, громадам і країнам можливості задовольняти свої потреби у сфері продовольства і забезпечення харчуванням; 4) скоротити масштаби недоїдання і розірвати коло голоду, що переходить з покоління в покоління [10]. З метою виконання поставлених цілей ВПП здійснює такі операції: екстрені, операції з надання надзвичайної допомоги та відновлення, проекти розвитку та спеціальні операції, що пов'язані з логістикою й інфраструктурою роботи та

призначених для оперативного подолання «вузьких» місць: ремонт доріг, мостів, залізниць; аеропортів, портової інфраструктури й устаткування; надання загальних логістичних послуг, у тому числі створення спільних логістичних центрів та інформаційних ініціатив [11].

Екстрені операції ВПП включають надання допомоги у складних надзвичайних ситуаціях (конфлікти, широкомасштабні соціальні та економічні руйнування та переміщення великих груп людей) та становлять майже 40 % в загальному обсязі поточних операцій ВПП станом на кінець лютого 2016 р. [11]. Здійснюючи з листопада 2014 р. проект екстреного реагування на кризу в Україні, ВПП надає допомогу населенню, постраждалому в зонах конфлікту на Сході України.

Операції, що здійснюються ВПП в Україні, відповідають першій стратегічній цілі організації – порятунок життя людей і захист засобів до існування в надзвичайних ситуаціях, та сприяють досягненню цілей у сфері сталого розвитку, а саме: ліквідації голоду та забезпеченню продовольчої безпеки. Метою проекту ВПП в Україні є надання продовольчої допомоги у натуральній формі, у вигляді електронних ваучерів або грошових переказів для забезпечення життєво необхідної, невідкладної підтримки найбільш уразливих груп серед внутрішньо переміщених осіб, репатріантів, сімей, що приймають і тих, хто залишився в гарячих точках конфлікту в Донецькій та Луганській областях [12]. Кожен електронний ваучер, який можна поповнювати щомісячно, покриває один місяць продовольчих потреб однієї людини (вартістю 450 грн, що еквівалентно приблизно \$22) [3].

Наразі основними партнерами ВПП в Україні є такі неурядові приватні організації, як ADRA (Adventist Development and Relief Agency) і People in Need (PIN), що поширюють електронні ваучери в контрольованих урядом і продовольчі набори в невідконтрольованих урядом районах, Mercy Corps, що працює на підконтрольних територіях і розподіляє продукти харчування в Луганській області [12]. ВПП координує свою діяльність з Міністерством соціальної політики України і місцевими органами влади.

За результатами аналізу обсягів фінансування ВПП операцій в Україні визначено, що загальний бюджет екстреної операції ВПП щодо надання надзвичайної допомоги мирним жителям, які постраждали в результаті конфлікту в Україні, змінювався декілька разів упродовж 2015 р. Якщо на початку здійснення цієї операції запланована сума фінансування була встановлена на рівні \$17 млн, то згідно з новим переглянутим бюджетом до 30.06.2016 р. ця сума наразі становить \$91,9 млн (рис.1). З 2014 р. загальний бюджет екстреної операції ВПП в Україні збільшився майже у 5,5 разів.

Рисунок 1. Динаміка загального бюджету екстреної операції ВПП в Україні

Джерело: складено автором за даними [11]

Як показав аналіз структури загального бюджету екстреної операції ВПП в Україні, найбільшу частку витрат у бюджеті становлять витрати на продовольство (\$55,3 млн) (рис.2).

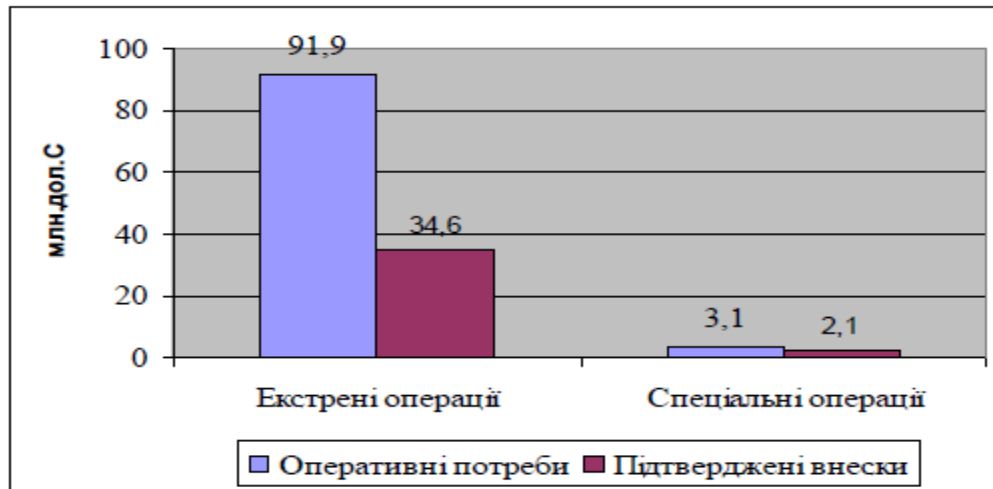

Рисунок 2. Частка витрат у загальному бюджеті екстреної операції ВПП в Україні
Джерело: складено автором за даними [11]

Частка витрат на використання таких інструментів допомоги, як грошова допомога та ваучери, які є найбільш гнучкими інструментами ВПП в плані адаптації продовольчої допомоги до потреб бенефіціарів, становить усього 22 % (\$20,3 млн). На прями і непрямі допоміжні витрати спрямовано \$16,2 млн.

Для забезпечення координації та загальної логістики послуг, необхідних для забезпечення ефективної та своєчасної доставки гуманітарної допомоги постраждалому населенню в зоні конфлікту з березня 2015 р. ВПП здійснює також спеціальну операцію, бюджет якої становить \$3,1 млн [11].

За даними ВПП, станом на початок березня 2016 р. потреби бюджету на здійснення екстреної операції в Україні становили \$34,6 млн [3]. Значне недофінансування операції (майже 62 % від суми загального бюджету) може призвести до скорочення обсягів допомоги або припинення діяльності ВПП в Україні. Щодо спеціальних операцій, підтверджені внески становлять 68 % від оперативних потреб (рис.3).

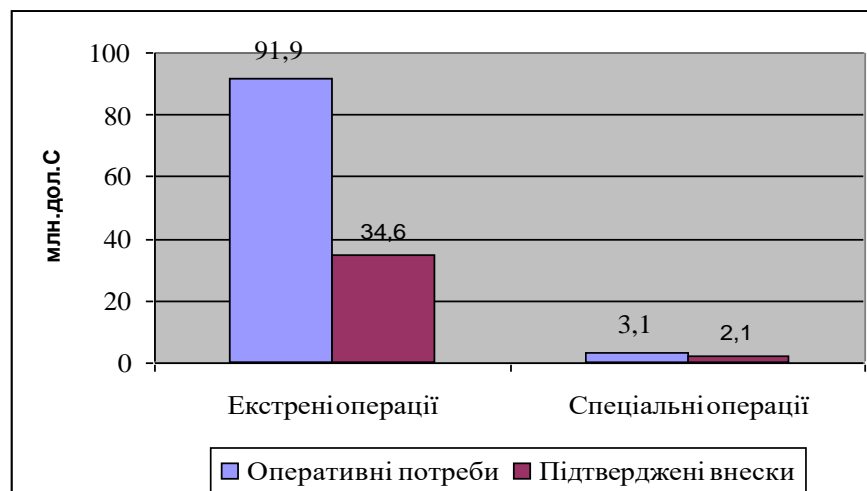

Рисунок 3. Оперативні потреби та підтверджені внески за операціями ВПП в Україні станом на березень 2016 р.

Джерело: складено автором за даними [11]

У лютому 2016 р. установи системи ООН спільно з урядом України запросили у донорів \$298 млн на фінансування Плану гуманітарного реагування на 2016 р. для надання допомоги 2,5 мільйонам українців, які постраждали в результаті конфлікту [13].

Висновки. Отже, реалізуючи цілі, що включають порятунок життя людей і захист засобів до існування в надзвичайних ситуаціях, ВПП ООН здійснює операції з надання допомоги мирним жителям, що постраждали в результаті конфлікту на Сході України. Для забезпечення життєво необхідної підтримки найбільш уразливих груп продовольча допомога надається ВПП у натуральній формі, у вигляді електронних ваучерів або грошових переказів. За результатами аналізу фінансування ВПП операцій в Україні визначено, що загальна сума бюджету операцій зростала протягом 2014–2016 рр. (бюджет екстреної операції збільшився майже у 6 разів та наразі становить \$91,9 млн; бюджет спеціальної операції «Логістичний кластер підтримки гуманітарної допомоги Україні», збільшився майже вдвічі – до \$3,1 млн). Найбільшу частку витрат у загальному бюджеті екстреної операції ВПП в Україні становлять витрати на продукти у натуральному вигляді (60 %). Оскільки на надання грошових готівкових коштів та ваучерів припадає тільки 22 % загального обсягу допомоги ВПП в Україні, важливим є продовження та збільшення цих програм у підконтрольних уряду районах. Для недопущення скорочення обсягів допомоги через значну частку недофінансування екстреної операції ВПП в Україні (62 % від загального бюджету) необхідним є збільшення суми внесків донорів.

Список літератури / References

1. Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development (2015) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.un.org.
Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development (2015). Available at: <http://www.un.org> (Accessed 1 May 2016).
2. Addis Ababa Action Agenda of the Third International Conference on Financing for Development: Resolution adopted by the General Assembly on 27 July 2015 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.un.org
Addis Ababa Action Agenda of the Third International Conference on Financing for Development: Resolution adopted by the General Assembly on 27 July 2015. Available at: <http://www.un.org> (Accessed 1 May 2016).
3. Украина : доклад о ситуации (25.01.2016) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://documents.wfp.org/>
Ukraine: doklad o situatsii (2016) [Ukraine: report on the situation] Available at: <http://documents.wfp.org> (Accessed 1 May 2016).
4. Глобалізація і безпека розвитку: Монографія / О.Г.Білорус, Д.Г. Лук'яненко та ін.; Керівник авт. колективу і наук. ред. О.Г.Білорус. – К. : КНЕУ, 2001. – 733 с.
Bilorus, O.G., Lukianenko, D.G. (2001) *Globalizatsiia i bezpeka rozvytku: Monografiia* [Globalization and security of development], Kyiv, KNEU Publ, 733 p.
5. Толстов С. Діяльність міжнародних організацій в Україні : загальні тенденції та орієнтири [Електронний ресурс]. – Режим доступу: irbis-nbuv.gov.ua/
Tolstov, S. *Diialnist mizhnarodnykh organizatsii v Ukraini: zahalni tendentsii ta orientyry* [Activities of international organizations in Ukraine: General tendencies and benchmarks] Available at: irbis-nbuv.gov.ua/ (Accessed 1 May 2016).
6. Малахова Л.В. Влияние политики международных финансово-экономических организаций на глобальную продовольственную проблему/ Л.В.Малахова // Вісник економіки транспорту і промисловості. – № 41. – 2013. – С. 57–51
Malahova, L.V. (2013) *Vlijanie politiki mezhdunarodnykh finansovo-ekonomicheskikh organizacij na global'nuju prodovol'stvennuju problemu* [The impact of the policies of the

- international financial-economic organizations on the global food problem] *Visnyk ekonomiki transportu i promyslovosti* [Newsletter of economics of transport and industry], no. 41, pp. 57–51
7. Островская Е.Я. Роль ФАО в решении мировой продовольственной проблемы/ Е.Я. Островская // Научно-практический журнал «Сельское, лесное и водное хозяйство» [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://agro.snauka.ru/2014/01/1290>
- Ostrovskaja, E. JA. (2014) *Rol' FAO v reshenii mirovoj prodovol'stvennoj problemy* [FAO's role in solving world food problems] *Naychno-prakticheskij zhurnal "Sel'skoe, lesnoe I vodnoe hozjajstvo"* [Agriculture, forestry and water management] Available at: <http://agro.snauka.ru/2014/01/1290> (Accessed 1 May 2016).
8. WFP: Annual Evaluation Report (2014) [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://documents.wfp.org/>
- WFP: Annual Evaluation Report (2014) Available at: <http://documents.wfp.org/> (Accessed 1 May 2016).
9. WFP Funding in 2014 [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://documents.wfp.org>
- WFP Funding in 2014. Available at: <http://documents.wfp.org> (Accessed 1 May 2016).
10. WFP STRATEGIC PLAN (2014–2017) [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://documents.wfp.org/>
- WFP STRATEGIC PLAN (2014–2017). Available at: <http://documents.wfp.org/> (Accessed 1 May 2016).
11. The World Food Programme [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.wfp.org/>
- The World Food Programme. Available at: <http://www.wfp.org/> (Accessed 1 May 2016).
12. ВПП в Украине. Краткий обзор [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources>
- VPP v Ukraine. Kratkij obzor [WFP in Ukraine. A brief overview] Available at: <http://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources> (Accessed 1 May 2016).
13. Центр новостей ООН [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.un.org/ukrainian/news/>
- Centr novostejj OON [The UN news center] Available at: <http://www.un.org/ukrainian/news> (Accessed 1 May 2016).

Дата надходження рукопису 15.04.2016 р.

Objective: *The aim of the article is to study the mechanisms of the emergency operation in Ukraine funding by UN World Food Program.*

Methods: *during the study general scientific and specific methods of obtaining knowledge have been applied: methods of analysis, synthesis, induction, deduction (for the study of the characteristics of UN World Food Program operations funding in Ukraine), methods of economic and statistical and comparative analysis (to analyze the current state of the UN World Food Program funding in Ukraine), graphical method (for visual representation of the dynamics of the overall operations budget), abstract and logical method (to draw conclusions).*

Results: *According to the results of the study the mechanisms of funding of UN World Food Program operations in Ukraine have been defined, including the formation of financial resources through contributions from donors and their focus on the implementation of emergency and special operations. The dynamics of the budget of UN World Food Program operations in Ukraine has been analyzed. The analysis has shown steady growth of the total amount of emergency operations financing. The analysis of the structure of the budget stipulates that food costs represent the largest share (60%) of the total UN World Food Program emergency operations. The operational needs of the general budget have been defined, in-*

cluding the need to perform emergency operation (62%), special operations (32%). The necessity of the voluntary contributions increasing to continue funding for UN World Food Program relief of civilians affected by the conflict in Ukraine has been justified.

Key words: UN World Food Program (WFP), funding, emergency operations, special operations, food, cash and vouchers

Цель: Цель статьи заключается в исследовании механизмов финансирования Всемирной продовольственной программой ООН экстренной операции в Украине.

Методика: в процессе исследования использованы общенаучные и специфические методы познания: методы анализа, синтеза, индукции, дедукции (для изучения особенностей финансирования Всемирной продовольственной программой ООН операций в Украине), методы экономико-статистического и сравнительного анализа (для анализа современного состояния финансирования операций Всемирной продовольственной программой ООН в Украине), графический метод (для наглядного изображения динамики общего бюджета операций), абстрактно-логический метод (формулировка выводов).

Результаты: по результатам проведенного исследования определены механизмы финансирования Всемирной продовольственной программой ООН операций в Украине, включающие формирование финансовых ресурсов за счет взносов доноров и их перечисление на осуществление экстренной и специальной операций. Проанализировано динамику бюджета операций Всемирной продовольственной программы ООН в Украине и установлен устойчивый рост общей суммы финансирования экстренной операции. По результатам анализа структуры бюджета определено, что расходы на продовольствие составляют наибольшую долю (60 %) общего объема экстренной операции Всемирной продовольственной программы ООН. Определены оперативные потребности общего бюджета, включающие потребности на осуществление экстренной операции (62 %), специальной операции (32 %). Обоснована необходимость увеличения добровольных взносов для продолжения финансирования Всемирной продовольственной программой ООН оказания чрезвычайной помощи мирным жителям, которые пострадали в результате конфликта в Украине.

Ключевые слова: Всемирная продовольственная программа ООН (ВПП), финансирование, экстренные операции, специальные операции, продовольствие, денежная помощь, ваучеры.

УДК 331.5-043.86(477)(045)

Кутсєволова М.В.,
аспірант

Донецький національний університет економіки і торгівлі імені Михайла Туган-Барановського, м. Кривий Ріг, Україна

ЕВОЛЮЦІЯ РИНКУ ПРАЦІ УКРАЇНИ

Kutsevolova M.,
post-graduate student

Donetsk National University of Economics and Trade named after Mykhailo Tugan-Baranovsky, Kryvyi Rih, Ukraine

UKRAINE LABOR MARKET EVOLUTION

Мета. Розглянути різні підходи щодо трактування ринку праці, висвітлити окремі результати досліджень вітчизняних і зарубіжних учених щодо виділення етапів функціонування ринку праці України. Визначити етапи еволюції ринку праці